

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDÉLMÉVEL.

Nro 2.

Költ Bétsben, Bold. Aszony Havának (Jānuāriusnak)
8-dik napján 1796-dik Észkendőben,

Békességes és Hadi Környüállások.

Fegyver-nyugvást vagy Had-szüntetést,
Pisgrü és *Zsurdán* Frantzia Fő-Vezé-
rek magok kérettek az Előljáró Sereg-
jeik' Kormányozói által három hónapra,
a' mi előljáró Seregeink' Vezéreitől *Mé-
száros* és *Kray* Generálisoktól: de *Cler-
fayt*, és *Vurmser* Vezéreink, határozat-
lan időre engedtek Fegyvernyugvást oly
feltétellel; hogy a' melly Rész fel-akarja
bontani a' Fegyvernyugvást, tartozzon

B

ezen szándékáról, tíz nappal előbb tudósítani a' más Részt.

Kolónia Városa' Polgármesteréhez és Magistrátusához, következő értelmű Levelet útasított Déc. 22-dikén *Frantzia* Generáladjutáns *Cayla*: „Uraim! Kötelességem ellen tartottam volna, hogy tselekezzem, ha nem közleném Kegyelmetekkel azt a' Tudósítást, melyet éppen most veszek *Bonn*ból Osztály-Generális *Lefebvre*től. Ez a' Generális jelenti nékem, hogy a' Fr. Közönséges-Társaság és a' Császár között *Fegyvernyugvás* kötött. Reménység vagyok, hogy nem soká fog következni a' közönséges Békességekötés is. Ezen szempillantástól fogva meg-szűnnek minden ellenségeskedések.

Gróf Wurmser' Tudósítása.

Báró *Mészáros* Generálisunk ellen olly számmal omlottak a' Frantziák Decemb. 18-dik napján több csapatokban, hogy előbb *Schöpp*től *Bredneig*; annakután pedig *Landstuhltól Kinsbachig* kényszerítették vissza-vonni, kormányozása alatt lévő Népét: de Déc. 20-dikán, visszaadta nekik a' tromfot, mert olly fortélyosan rájuk ijjesztett, hogy bé se' várták közel. Azok ötlet; hanem mind *Schopp*ból, mind *Landstuhlból*, el-illantottak; és *Mészáros* Generális ismét el-foglalta a' maga előbeni tanyáit. Sokat kellett vesztetni az el-

lenségnek, mert ámbár számra nézve meghaladta a' Miénket: még is tsendesen maradt. — Részünkről: 34 ember és 17 ló hüllött el; sebbe esett 60 ember és 15 ló; nem találtatott pedig 55 ember és 6 ló.

El-esett Vitézeink között név szerént említették *Devins* Reg. béli Al-Hadnagy *Velles*. A' meg-sebesedtek között pedig: *Eszterházy* Reg. béli Kapitány *Putteany*, és *Devins* Reg. béli Zászlótartó *Sárossy*. A' Nemtaláltattak között valók: *Gyulay* Szabad-seregebéli *Fustiniony* és *Jursich* Al-Hadnagyok; és *Terstenyak* Zászlótartó. — Ditséri B. *Mészáros* Generális: B. *Dévay* Generálist; B. *Vécsey* Huszár Reg. béli Oberster *Spiegelberget*; és a' maga Adjutánsát *Lang* Kapitányt. Generális *Dévay* pedig különösen ditséri: *Benyovszky* Reg. béli Oberster Gróf *Gyulayt*; a' *Kinfszky* Könnyű-lovassai között, *Stahl* Oberstlieutenántot, Májor Gróf *Kinfszkyt*, és *Pulfszky* Hadnagyot; az *Eszterházy* gyalog Reg. ből *Putteany* Kapitányt; a' *Gyulay* Szabad-seregéből *Lonnsky* Kapitányt, és *Engelberth* Hadnagyot. — Generálstab-béli *Hesz* Kapitányt igen ditséri *Spiegelberg* Oberster.

Nagy - Britanniából. —

Prusszus Követ Bárá *Jacobi*, *Párison* által érkezvén *Londonba*; bizonyossá tette ott a' Ministériomot, a' *Frantzia* Direk-

tórimnak békességes gondolatairól, és ez a' meg-bíztatás okozta — a' mint írják *Londonból* — hogy a' Király, békélléshez való készségét jelentette 8-dik és 9-dik Décemberbenn az Ország-gyűlés' kés Táb-láinak.

Frantzia - Országának *Isle d' Yeu* part-ját mind egy fzálig el-hagyták már az ott tartózkodott *Anglus* és Kiköltözött *Frantzia* Seregek, 's vissza-tértek *Anglia* felé.

Néhai 16-dik *Lajos* *Frantzia* Király' Iffjabbik Testvér - Öttse, a' Fiával *Angouleme* Hertzeggel 's a' mellette lévő egynehány Úri Személyekkel együtt, *Skótzia*-bann az *Edimburgi* Királyi palotát kapta ideig való lakó-helyül.

Pandora nevű 14 ágyús *Frantzia* Rabló-hajó, minekutánna százharminthétféle hajókat rablott volna el e' folyó hadban: *Anglusok'* prédájává leve ő maga mostanság, 's már *Angliának* *Gravesendi* Kikötőhelyében raboskodik.

Frigyes - *Belgyiomnak* *Ásiai* és *Ásia*-mellyéki Birtokai ellen, mindjárt akkor indítottak alkalmas hadi-erőt az *Ostindiai* (*Napkeleti-Indiabéli*) *Anglusok*; mi-helyt meg-értették, hogy *Nagy-Britannia* és *Frigyes* - *Belgyiom* között had kezdődött: későbbben pedig többet is küldöttek utánna említett hadi-erejeknek. Ezen hadi erő tengeri részének fő-kormányozására, *Elphinstone* Admirális ment által a'

Jó Reménység' fokától, az Ásiai tengerre.

Hogy a' búzabéli szükségenn, önnön magok alkalmaztatása által is segíthesse- nek valamint tsak lehet az Ország-gyűlés' Második - Táblája' Tagjai : el - végezték egyező-akarattal, hogy míg az Isten bőséget nem ad; Ők addig, magok' és Há- zoknépe' táplálására meg-fogják érni két- harmad részével annyi búzának, a' men- nyi ennekelőtte rendszerént kívántatott az ő Házaiknál. Ezen tselekedetjeknek kö- vetésére, más Lakos-társaikat is buzdították, 's Végzéseket által-küldötték Dec. 14-di- kén az Első-Táblához,

Ugyan ezenn említett napi Ülésben egy Kommissziót nevezett ki a' Második Tábla maga kebeléből a' végre; hogy jár- na végére a' Kommisszió: mennyi föld he- verhet még pufztánn az Országban? és miképpen lehetne azt leg-jobb móddal haszna-vehető termő-földdé által változtat- ni? A' Földművelésre ügyelő Társaság azt állítja, hogy egy millió font sterling köl- tséggel lehetne a' mostani termő földjeit Angliának szaporítani eggy ötöd résszel, mellyre annyival inkább szükség volna, mivel már több esztendőktől fogva való tapasztalás mutatja, hogy a' mennyi ter- mő földje most vagyon Angliának, éppen nem elégséges a' végre, hogy el-tarthas- sa búzával a' Lakosokat.

Az Első-Táblánál nem hagyta helybe a' Ministériommal ellenkező Rész, azon Végzését a' Második-Táblának; melyet ez, Déc. 14-dikén küldött volt által az Első-Táblához. Nevezetesen Lord *Landsdowne* így szólott: „Nem vígasztalás az a' szenvedő és éhező Népnek, ha laifromba-írva látja egynehány Embereknek neveiket, a' kik meg-határozták magokban, hogy kevesebb búzával érjék-meg ezután, mint érték ennekelőtte. Nem kell csak ígérni a' Népnek a' segítséget: hanem valósággal is kell rajta segíteni. A' néhai Cancellárius Lord *Thurlow* is buzdította az Első-Táblát, hogy önnön méltóságához illő eszközöket vegyen elő, az Ország szertte el-hatalmazott kenyér-szükségnek el-hárítására.

A' Király és Királyné, meg-újították ditséretes szokássokat a' közelebb múltt Karátson Innepe' közelgetésének alkalmazosságával is: mert mind téli-ruhával, mind pénzzel, mind elességgel is segítették a' *Windsori* és a' környékbéli Szegényeket. A' Segítség-óftók két Királyi Hertzeg-asszonyok voltak. — Sok fő és gazdag magános Személyek is példásan segítik Angliábann, szükölködő Embertársaikat.

Londonból Déc. 18-dikánn: — „A' Királyi palota körül való térségre, sok ezer ember gyülekezett tegnap össze abból

a' vélekedésbl, hogy talán a' Király az Ország-gyűlésbe fogna menni, a' tudva lévő két nevezetes *Billek*nek helybe-hagyása, 's Törvényekké való változtatása végett. Ezen vélekedésébenn annál inkább meg-erössödött a' Nép: mivel a' Király délutánni két óra tájbann, a' Királynétól, a' *St. James* nevű Királyi palotába ment; melly alkalmatossággal ismét illetlenül vicselték a' Nép közzül némellyek magokat: de semmi erőszak ugyan tsak nem történt. A' Katona-strázsák' száma nagyobb volt mint másszor. "

„ *Pitt* Minister és az Ország-gyűlés' Második - Táblájának Elölülője fel voltak tegnap a' Királyi Udvarba: honnan midőn vissza-tértek volna: sok kedvetlenségeket kénytelenítették a' csoportozó Sokaságtól hallani. "

Frantzia. Országból. —

A' Direktórium egészen fel-hagyott azon Újság' íratásával, mellyet önnön vígyázása alatt kezdett volt ki-adatni közönséges költségen; hanem a' mint *Páris*-ból írták Dec. 20-dikán, *Rédacteur* nevezetű Újságot választott-ki a' végre, hogy abban tétesse közönségessé, a' mit Világ' eleibe akar botosítani. Ezt így értvén, méltán nevezetes Tzikkelye a' *Rédacteur* nek, e' következő:

„Írják *Londonból*, hogy a' Király, a' Nép' kívánsága által indíttatván, olly jelentést tett az Ország-gyűlésnek, hogy kész Békességet kötni a' *Frantzia* Közönséges-Társasággal. Ha a' Minister akar Békességet kötni; most arra könnyen reá mehet. Bizonyos dolog, hogy látván a' mi Kormányfzékünk az *Angliai* Néphez viseltető hajlandóságának bizonyosságait, semmi más kár meg-terítést nem fogna sürgetni, hanem meg-elégedne azzal, hogy a' *Frantzia*- és a' *Frigyes*-*Belga*-Közönséges-Társaságnak, adják vissza nállok lévő Birtokait az *Anglusok*; 's a' (*Nagy-Britanniai*) Ministériumtól egyebet nem kívánna, hanem hogy ne avassa Az magát többé a' *Frantzia* és a' *Hollandiai* Közönséges-Társaságoknak belső Igazgatásába. “

Az Igazgató - Tanács (Direktórium) illy értelmű Írást küldött *Déc. 19-dikénn* a' Törvényhozó-Testnek (a' mostani Nemzeti-gyűlésnek) ötfzáz Tagokból álló Egy-
gyik Táblájához:

„A' tehetösebb Lakosokra ki-vetett költsön summa (melly 600 millió líverből áll), meg-menti a' veszedelemtől bizonyosan a' Közönséges-Társaságot. Utolsó keménységet el fog követni annak bé-fzedetésébenn a' Direktórium, és minden körülállások úgy mutatják, hogy el-ér-jük fel-tett tzelunkat ezen áldozat által,

mellynek terhe tsupánn az ollyan Lakosokon fekszik, kiknek leg-nagyobb szükségek vagyon a' jó rendnek fenn-tartatására. De ez a' ki-vetett költsön-summa, távolvaló eszköz: pedig haladék nélkül kívántatnak a' hathatós intézetek. Az Armádiáknak eleségre vagyon szükségek; tengeri erőnket ki kell venni a' Semmiség' állapotjából, a' mellybe esett. Javasollya tehát a' Direktórium, hogy el kell adni a' *Compiégnei*, *Senlisi*, és *Villers-Cotterétsi* (néhai Királyi) erdőket, nem különben a' Kiköltözttekről maradtakat is, továbbá a' Nemzeti erdőknek vágatását; és a' Közös-séges-Társaság' birtokában lévő *ingóbingó* jószágokat. Kívánságaink messze kiterjedők; de a' környülállásokhoz alkalmaztattak. Sok ki-telik a' *Frantzia* Közös-séges-Társaságtól: és a' Direktórium egéssz meg-határozással vagyon mind azt elő-venni, valami telik, hogy annál fogva a' *Békesség'* nagy munkájához el-lehessen jutni.

A' *Párisban* fogva vólt Néhai *Suan* (Chouan) Vezérek között *Cormartin* olly szententziát kapott Déc. 20-dikánn, hogy számkivetésbe fog küldödni; a' társai között ketten, továbbra is fogságban tartatnak a' Békességig; ketten pedig szabadon botsáttattak.

Ki-nevezte már az Igazgató-Tanáts azon Tudósokat, kikből fog állani részec-

rént, a' Tudományoknak úgy nevezett Nemzeti Intézetje (Nationale - Institutum). A' Physica és Mathematica Tudományokban, választott Tagjai e' Tudós Társaságnak; *Lagrange, Laplace, Monge, Prony, Delalande, Mechain, Charles, Cousin, Gayton, Berthollet, Darcet, Hany, Lamarke, és Desfontaines.* — Az Orvosi Tudományban: *Daubenton, Lacepede, Deffarts, és Sabathier.* — A' Gazdaság' Tudományában: *Thouin, Gilbert, Daliort.* — Az Erkölcöket, és a' Közöséges-igazgatást illető Tudományokban: *Volney, St. Hierre, Mercier, Daunon, Cambacérés, Sièyes és Creuze-Latouche.* — A' Históriában: *Leveque és Delisle.* — A' Föld' le-írását magában foglaló Tudományban (Geographiában) *Büache és Mentelle.* — A' Grammatikában: *Sicard és Garat.* — A' régi nyelvek' tudásában: *Dussaulx, és Bitaupe.* — A' Versszerzés' Tudományában: *Chenier, és Lebrun.* — A' Régiségek' esméretében: *Mongez, és Dupuis.* — A' Képfestés' mesterségében: *David, és Van Sprudouk.* — A' Képmettzés' mesterségében: *Pajon, és Oudot.* — Az Építés' mesterségében: *Goudouin, és Onailly.* — A' Musikában és a' Közöséges Beszéd'-tartás vagy Declámálás' mesterségében: *Mehul, és Male.* — Déc. 6-dikán kezdette el a' Társasággal a' Közöséges Ülés' tartást tzeremő-

niásann, a' Belső-dolgokra-ügyelő Mini-ster. *Daubenton*, mint leg-öregebb Tag ült elől. *Delalande* és *Delisle* tartottak közönséges tanításokat. Az elől számlált Tudósok, tsak egy harmadrézfét teszik még a' Tudományok Nemzeti-Intézetének, s Ők fogják a' más kétharmadréfszt választani.

Elegyes Tudósítások.

A' *Szerviai* és *Bulgáriai* Pártosokról újra azt írták *Zimomból* a' múltt Décember' vége felé, hogy éppen nem akarnak tsendességben maradni a' mint ígérték, hanem újra ellenségeskedésekhez készítik magokat.

Konstántzinápolyból írták Növ. 10-dikén, hogy ott akkor nagyon uralkodott a' pestis; és nagyon tétettek a' hadi készületek.

Magyar Ország.

A' *Sopronyi Magyar Társaság*, sok főbb rendű Uraságok' jelenlétében tartá e' folyó esztendő' kezdetével a' maga első Ülését, mellynek alkalmatosságával, egy-néhány Tagjai a' Társaságnak reßzerént természeti (kötetlen) folyású Beszédekkel; reßzerént Versezetekkel mulattatták a' tisztes Gyülekezetet, úgymint: *Sikós István* a' Társaság' Titkossa (*Secretáriüssa*) béköfzöntött, és a' Magyar nyelv' virágoztatásában fáradozók' jutalmának vítatása

után — boldog újj esztendőt jövendölt; *Horváth Péter*, Elégiás (Alagyás) Verseiben, az idő' sebes repülését és változásait rajzolgatta; valamint Ő utánna, *Itzés Mihály* is. *Tarr Mihály*, az élet' unalmáról panaszolkodók' okoskodásainak helytelenségét mutogatta, *Zafó* rámájára vontt Verseiben; *Manko - Büki Fodor József*, a' Megelégedésről szólott; *Gyarmathy János*, a' Filozofiát, 's a' Szép Tudományokat és Mesterségeket kínálgatta szállás-válafzttással Magyar Hazánk' két kebeleiben; végre *Lakos József*, hat lábú Verseken bútsúzott a' tisztelett Halgatók' seregétől, 's ajánlotta annak szívességébe, a' Nemes - Társaságot.

A' *Pesti* Universitás' Tanáttsa, szokás szerént, a' múltt esztendőben Nóvembernek 30-dikán tartott Székújjító Gyűlést, mellynek alkalmatosságával, Igazgatójává (Rectorává) válafztódott az Universitásnak *T. Szent-Kátolnai Demién Antal* Úr, mind Egyházi mind Világi Törvények' Doctora, a' Természeti, és a' Közönséges Státusok' 's a' Nemzetek' Törvényének Rendes-Tanítója, 's némelly Ns Vármegyéknek Tábla-Bírája. — Dékányokká lettek: a' Törvényt-tanítók között, *T. Kelemen Imre* Úr, mind Egyházi mind Világi Törvények Doktora, a' Magyar-Országai Törvénynek Rendes Tanítója, és Ns *Baranya*'s *Szala* Vármegyéknek Tábla-Bírája; az Orvosi-Tudományt-

tanítók között, T. *Stipsits* Károly Úr, Orvos Doktor, 's a' nyavalyák meg-esmérésének (Pathologiae), 's az Orvosi-fzerekről való tudománynak (Materiae medicae) Rendes-Tanítója; a' Filozófiát vagy Természeti-Böltselkedést-tanítók között Fő-Tifzt. *Domin* József Úr, a' *Császári* Collegiata Ekklesiának Kánonokja, a' Szép-Tudományoknak és Természeti-Böltselkedésnek Doctora, 's a' Természetről; és a' Természeti-erőt, Világi életünk' különbkülönbféle hasznaira fordító mesterséges eszközről való Tudománynak (Fizikának és Mekhanikának) Rendes-Tanítója. Ez az Úr már most harmadikszor hagyattatott meg Dekányi hívatallyában.

A' Rectoronn és Dekányokon kívül Tagjai még a' Fő-Oskola Tanáttsának az úgy nevezett Seniorok vagy mindenik Facultásból a' leg-öregebbek is, úgymint: a' Juridica Facultás' részéről, T. *Stur* József Úr, mind Egyházi mind Világi Törvények Doctora, és a' Római-Polgári; 's a' főbenjáró vétkekről való Törvénynek Rendes Tanítója; a' Medica Facultás' részéről, T. *Prandt* Ignátz Úr, Orvos-Doktor, és az Orvoslás-módjának Rendes-Tanítója, 's az Universitas' Isptálljának Igazgatója; a' *Philosophica* Facultás' részéről Tifzt. *Dugonics* András Ur, a' Széptudományok és Természeti Böltselkedés' Doctora, és az egész Mathésisnek Rendes-Tanítója.

Debretzenből, a' múltt D  cemberben
 k  lt Tudósítás sz  r  nt, a' leg-szebb b  z  -
 nak k  ble ment ott akkor négy R. for. 30
 xron; a' kétszeres b  z  e 3 Rfor.; a' rozs  
 2 Rfor. 15 xronn; a' kukoritz  e 1 Rfor.
 15 xronn; a' zab   3 Rf.; az   rp  e 2 Rf.;
 a' k  les   1 Rfor. 15 xronn. — A' K  -
 poszt  nak sz  z  t adták el  miteni 5 xronn;
 de már a' fenn említett Tudósítás ideje
 t  jj  nn lehetett venni 24 xronn is. A'
 Szarvas-marha-húsának fontj  t   t, 's néha
 négy magyar pénzzel kellett fizetni. — A'
 S  rt  s-h  s  t 3, néha 2 xronn is; a' jó-h  -
 s  t 2, néha másfél xronn is lehetett venni.
 — Minden b  v; tsak a' pénz sz  k. — Az
 idő-járását a' mi illeti, *András Hava*,
 es  s, havas, fagyos v  lt: Karátson Ha-
 va ellenben, eső fagy és h   nélkül, 's olly
 engedelmesen viselte magát, hogy alig
 v  lt szükség f  tteni a' k  mentz  ket.

B  t s.

Az egyesültt Görög-Katholikusoknak
   tt lévő Templomában, J  nu  riusnak ötödik
 napján, mellyen, Karátson Innep  t sz  n-
 telt  k az említett Katholikusok, K  r  si
 Püspök *Bub  novics*    Nagysága v  lt az
 első Szem  lly, az Innepi tzerem  ni  t v  g-
 be vitt Egyhazi Személlyek k  zz  l, melly
 jeles alkalmat  ss  gra meg-jelentek a' F  ls.
 Udvar  t  l is három Fő-Hertzegasszonyok.
 Jelen v  lt a' Nem-egyesültt Görögök *Te-*

mesvári Püspöke, Udvari Tanácsos Petrovics Ö Nagysága is.

Bétsben a' múltt. 1795-dik esztendőben százhatvannégyre ment a' házasságok száma, és így tizenennyóltzal haladta meg az 1794-dikbélieknek számát. Ellenben, 1794-dik esztendőben 1295-el hóltak meg többen, mint 1795-dikben: úgymint a' melly utóbb említett esztendőben, 13,756 Személlyek hóltak-meg; és 11,167 gyermekek születtek, kik között 482-en nem éltek már akkor, midőn ki-fszakadtak a' méhből: 5492-en Fiú-; 5193-an pedig Leány-magzatok voltak.

A' Munkásság' hasznainak igen eleven és serkentő le-rajzolása, Emlékeztető-pénz formában.

Felső-oldalán e' pénznek, fzemléltetik leg-felül egy égő-lámpás, Óltár-formájú tartóra helyheztetve; a' lámpás-tartója mellett áll egy derék terepelly-élőfa; a' lámpás-tartóján: Könyvek; messze-látást segítő-eszközök; tzirkalom; Jegyző-könyv; Mercurius-botja; sinor-mérték, 's több efféle segítő-eszközei és jegyei a' szorgalmatosság-nak vagynak ki-formálva. — A' fellyebb említett égő-lámpás jelenti az alufzékonysággal ellenkező szorgalmatosságot; a' terepelly-élőfa jelent, egy gondos szorgalmatosságú, és ezen szorgalmatosságnál fogva ép elméjű és egészséges testű embert; egy tükör kö-

rül karikába kavardott kígyó jelenti az okosságot, melly által kell a' szorgalmatosságnak vezéreltetni mind a' válaftásban, mind a' végre-hajtásban; a' fel-keelő nap képe pedig a' jókor való fel kelésre emlékeztet. Az Alól-írás ez: *A' Dolgosoknak (Den Arbeitsamen)*. — Alsó oldalann a' pénznek, egy négy-szegeletű kő, tartósságot jelent, azon felül egy rózsa, jelenti az egészséget és örömet; a' Bőség-szarvából (*Cornu Copiae*), gyümöltsők, Drágaságok, 's Arany, ömlenek ki-felé; a' Borostyán- és Tserfa-koszorúk jelentik, az Emberi-nem és a' Státus eránt való érdemeket; valamint a' Nemes Levelek, Rendtzimerek 's a' t. jegyei a' hív-szolgalatok jutalmainak. A' négy-szegeletű kő körül két felől e' van írva: *A' Dolgosoknak jutalom és betsület (Den Arbeitsamen Lohn und Ehre.)* — — Az itt le írtt Ösztönpénz *Berlinben* készült jóféle ezüstből, 's egy talléron meg-szerezethetik.

Az Alsó- és Felső-Magyar-Ország; Erdélyi; Szirmiumi; Szerviai; és Belgrad-tól fogva Konstantinápolyig szolgáló postá-utaknak helyes le-írását az útazáshoz szükséges tudású dolgoknak elő-adásával együtt meg-lehet kapni a' Posta-háznál, az úgy nevezett Kis-postánál 17 krajtzárokon.